

מסכת נזיר

דף י"ז

פרק שלישי מי שאמר קמא

שהייה בטומאה בעזרה שיש בה כרת

מי שנטמא באונס בעזרה, ולא מיהר לצאת, אינו חייב [כרת], אלא אם כן שהה כשיעור זמן השתחויה, אבל שהה פחות משיעור זה פטור.

שהייה בטומאה שנזיר לוקה עליה

נזיר שנכנס באונס לבית הקברות, ולא מיהר לצאת, ספק אם חייב [מלקות] מיד, או רק אם שהה כשיעור שהייה של טמא בעזרה.

ימי חלוטו של מצורע אינם עולים למנין ימי הנזירות

נזיר שנצטרע, ימי חלוטו של מצורע אינם עולים למנין ימי נזירותו, מקל וחומר מנזיר בקבר [=נזיר שנזר בבית הקברות].

לפי האמת, שנזיר בקבר אינו מגלח לטומאתו, הקל וחומר הוא כך, מה נזיר בקבר, ששערו ראוי להיות עליו עד תום נזירותו [בטהרה], אין ימי טומאתו עולים לו למנין הנזירות, ימי חלוטו, שאין שערו ראוי להיות עליו עד תום נזירותו, [שצריך לגלחו לטהרת צרעתו], כל שכן שלא יעלו לו למנין נזירותו.

ולפי הצד שנזיר בקבר מגלח לטומאתו, הקל וחומר הוא, מזה ששערו עומד לתגלחת נזירות [טומאה], ואף על פי כן אין עולים לו ימי טומאתו למנין הנזירות, ואם כן ימי חלוטו, שאין שערו עומד לתגלחת נזירות כלל, [אלא לתגלחת צרעתו], כל שכן שלא יעלו לו ימי טומאתו למנין נזירותו.

ימי הסגרו של מצורע עולים למנין ימי הנזירות

נזיר שנצטרע, ימי הסגרו של מצורע עולים לו למנין נזירותו, שהרי אין במוסגר שום תגלחת, ואם כן, שערו ראוי לתגלחת נזירותו, ואין ללמוד מן הקל וחומר דלעיל שלא יעלו. ואף בבניין אב אין ללמוד מטמא מת שלא יעלו, משום שטמא מת חמור הוא, שסותר אף את הימים שלפני הטומאה.

דף י"ח

טמא שקיבל עליו נזירות

טמא שקיבל עליו נזירות, אינו צריך לגלח ולהביא קורבנות על טומאתו, לפיכך, לדברי הכל, מתחיל למנות את נזירות הטהרה מהיום השביעי לטומאתו [שבו הוא נטהר].

דף ט"ז

א"ה: הקובץ הזה הוא הקובץ הראשון אי פעם של ה"בקי צור" שיצא לאור, בשנת תשס"א, וכיון שהוא יצא ראשונה, הדברים שהובאו בו עדיין לא היו לגמרי באופן הרגיל אחרי כן, וכל העניינים שבו באו יותר בקצרה.

כל דיני המשנה הראשונה שבפרק זה מבוארים היטב בפרק ראשון, הן לפי דברי רב מתנא והן לפי דברי בר פדא. ורק ענין אחד יש כאן שלא התבאר לעיל, והוא, שרבי פפיס העיד על כך, שמי שנזר שתי נזירות, אם גילח הראשונה יום שלוש, מגלח השניה יום ששים, ואם גילח יום ששים חסר אחד, יצא, שיום של שלוש עולה לו מן המנין.

טמא מת שקיבל עליו נזירות

לדעת רבי יוחנן, טמא מת שקיבל עליו נזירות, הנזירות חלה עליו [כמעט] לכל דבר, ואם שתה יין, או שגילח שערו, או שלא רצה להיטהר, לוקה [אם התרו בו]. וכשנטהר אינו צריך לחזור ולקבל עליו את הנזירות. ורק מדבר אחד נתמעט, שאינו צריך להביא קורבנות על טומאה זו, [ואינו מגלח עליה, שנאמר, "וטמא ראש נזרו", ללמד שלא נאמרה פרשת גילוח וקורבנות של נזיר טמא אלא במי שהיה טהור ונטמא [לקמן דף י"ח]].

ומתחילה רצו לומר, שלדעת ריש לקיש, טמא מת שקיבל עליו נזירות אין נזירות חלה עליו כלל. וכשנטהר צריך לחזור ולקבל עליו נזירות. [ולפירוש הקונטרס די בקבלה מועטת]. אלא שאם מאחר לקבל עליו את הנזירות כשנטהר, עובר בבל תאחר.

אולם מסקנת הסוגיה, שגם לדעת ריש לקיש טמא מת שקיבל עליו נזירות, הנזירות חלה עליו לענין יין ותגלחת. ורק לענין טומאה, כשם שאינה חלה להתחייב בקרבן, כך אין לוקה עליה. [ואיתותב ריש לקיש].

טבול יום

כתבו התוס', שטבול יום [של טמא מת], טומאה קלה היא, ואינה מעכבת על נזירות טהרה לחלו.

לפרש לתלמיד דברים שיכול להבין מעצמו

רב לא פירש לרב כהנא ולרב אסי דברים שחשב שאפשר שיבינו מעצמם.

נזיר שנטמא סותר את נזירותו

לדעת חכמים, נזיר שנטמא בכל אחד מימי נזירותו, סותר את כל נזירותו, וצריך למנותה מתחילה כשיטהר.

ולדעת רבי אליעזר, אם נטמא ביום הראשון לנזירותו אינו סותר, שדורש, "והימים הראשונים יפלו", דווקא כשיש לו ימים ראשונים [נזה יש לו רק יום אחד]. **וכמו כן אם נטמא ביום האחרון** גם כן אינו סותר את כל נזירותו, שנאמר, "והימים הראשונים יפלו", מכלל שיש אחרונים [נזה יש לו רק יום אחד]. **ומכל מקום בנזירות מרובה** אם נטמא ביום אחרון הוא **סותר שלושים יום**, שנאמר, "וזאת תורת הנזיר ביום מלאת", נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר.

המקבל נזירות בחוץ לארץ

המקבל עליו נזירות [מרובה] בחו"ל, אפילו השלים נזירותו שם, מכל מקום מכיוון שארץ העמים טמאה מדרבנן, **קנסוהו, שכשיבוא לארץ, ישוב לנהוג נזירות בטהרה. לדעת בית שמאי** עליו לנהוג **שלושים יום**, נזירות בטהרה. **ולדעת בית הלל**, עליו לנהוג נזירות בטהרה, **כמניין הימים שנזר מתחילה.** ורק אחרי כן מביא את קורבנותיו.

טומאת ארץ העמים

י"ג שמתחילה רצו לומר, שלדעת בית שמאי, גזרו טומאה רק על גופה של ארץ העמים, ואינה מטמאה באוהל, ומכיוון שאין טומאה זו חמורה כל כך, ניש אפשרות להיות בארץ העמים בטהרה, בלא לגעת בה], הקלו, שיהיה נזיר שלושים יום בלבד. ולדעת בית הלל, גזרו על ארץ העמים שתטמא גם באוהל, ומכיוון שבכך דומה היא לבית הקברות, גזרו עליו שימנה שוב כל ימי נזירותו [כדין מי שנזר בבית הקברות]. ולמסקנה, **דברי הכל גזרו טומאה רק על גופה של ארץ העמים, ואינה מטמאה באוהל,** ואף על פי כן, דעת בית הלל להחמיר, ולגזור עליו שישוב למנות את כל נזירותו.

וי"ג שמתחילה רצו לומר, שלדעת בית שמאי, גזרו טומאה אף על אויר ארץ העמים עצמו, [נאפילו כשאינו מאהיל על הקרקע], ומכיוון שהחמירו בה כל כך, גלוי לכל שטומאתה מדרבנן, ולא יבואו לטעות בין מי שנזר בה למי שנזר בבית הקברות, ולכן די בשלושים יום. ולדעת בית הלל, לא גזרו טומאה אלא על גושי ארץ העמים [וכן על מי שמאהיל עליהם], ומכיוון שדומה דין ארץ העמים לדין בית הקברות, גזרו על הנזיר בארץ העמים, שישוב למנות את כל נזירותו בטהרה, כדין הנזיר בבית הקברות. ולמסקנה **דברי הכל אף על אויר ארץ העמים עצמו גזרו שיטמא** [נאפילו כשאינו מאהיל על הקרקע], ואף על פי כן דעת בית הלל לגזור, שישוב למנות את כל נזירותו בטהרה, כדין נזיר בטומאה.

נזיר טהור שנטמא

נזיר שהחל למנות נזירות בטהרה ונטמא, מגלח לטומאתו ביום השביעי, ומביא קורבנות ביום השמיני, ונאמר ביום השמיני, "וכפר עליו ... וקידש את ראשו ביום ההוא", [להתחיל את נזירותו הטהורה], ונחלקו חכמים ממתו מתחיל למנות שוב נזירות טהרה.

לדעת רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אליעזר, מייטור הכתוב "ביום ההוא", לומדים, שיקדש את ראשו [למנות נזירות טהרה] ביום השביעי, ואם כן **מונה מהיום השביעי.**

ולדעת רבי, קידש את ראשו [למנות נזירות טהרה] רק ביום הבאת קורבנותיו [שהוא יום שמיני], כפשט הפסוק. [ומייטור "ביום ההוא" לומד, שאף על פי שלא הביא את הקורבנות בפועל, קידש את ראשו ביום זה, כי ראוי הוא להבאת הקורבנות], ואם כן **מונה מהיום השמיני.**

ולדעת חכמים, קידש את ראשו [למנות נזירות טהרה] רק משעה שמביא את חטאתו. [ומייטור "ביום ההוא" לומדים, שאף על פי שעדיין לא הביא את אשמו ועולתו, נכנס לנזירות טהרה, שאשם לא מעכב, מדכתיב "והזיר" לפני "והביא את אשמו", ועולה לא מעכבת, שאינה אלא דורון בעלמא], ואם כן **מונה רק מאחר שביא את חטאתו.**

ולדעת רבי ישמעאל בנו של רבי"ב, קידש את ראשו [למנות נזירות טהרה] רק אחרי שמביא גם את אשמו. [שלומד, "והזיר" רק בזמן שהתקיים "והביא", ומייטור "ביום ההוא" לומד, שאף על פי שלא הביא את עולתו, נכנס לנזירות טהרה], ואם כן, **מונה רק אחרי שהביא את חטאתו ואת אשמו.**

דף י"ט

הפרישה קרבנות טומאה של נזירות והפר לה בעלה

נזירה שנטמאת, והפרישה קרבנות נזירות טומאה, [תור לעולה ותור לחטאת ובהמה לאשם], **ואחר כך הפר לה בעלה** את נזירותה.

אם אין הבעל עוקר את הנזירות אלא מכאן ולהבא, נמצא שהופרשו הקרבנות כדין, ויקרבו.

ואם הבעל עוקר את הנזירות מעיקרה. (א) דין העולה במחלוקת. לדעת חכמים, האומרים, דורון בעלמא היא יכולה להביאה. ולדעת רבי ישמעאל, האומר, לכפרה באה, אינה יכולה להביאה, כי נעקרה נזירותה ואינה צריכה כפרה על טומאתה. (ב) ודין החטאת במחלוקת. לדעת חכמים, האומרים, נזיר סתם אינו חוטא, אינה יכולה להביא, כי לא חטאה כלל. ולדעת רבי אלעזר הקפ"ר, האומר, שכל המסגף את עצמו נקרא חוטא, אף היא, מאחר שבפועל סיגפה את עצמה יכולה להביא את החטאת שהפרישה [אף שמתחילה הופרשה לכפרת הטומאה], משום שמצינו שחטאת העוף באה אף על הספק, [ולכן גם בעלילה כל שהיא, כמו כאן, יכולה להביא].

פרק רביעי מי שאמר בתרא

דף כ'

שתי כתות עדים מעידות שנזר ומכחישות זו את זו

מי שהיו שתי כתות עדים מעידות אותן, אלו מעידים שנזר שתיים, ואלו מעידים שנזר חמש, והוא אינו מודה להם, [כגון שמכחישן, או אומר איני יודע, אי נמי אפילו שותק אינו כמודה כיוון שמכחישות זו את זו].

לדעת משנתנו, נחלקו בית שמאי ובית הלל בדיון זה. שבית שמאי אומרים, כיוון שמכחישות זו את זו, אין אף אחת נאמנת, ואינו נזיר כלל. ובית הלל אומרים, כיוון שכולם אומרים שנזר שתיים, הרי הוא נזיר שתיים.

ולדעת רבי ישמעאל בנו של ריב"ב, לדברי הכל הרי הוא נזיר שתיים.

שני עדים מעידים שנזר ומכחישים זה את זה

עד אחד אומר נזרת שנים, ועד אחד אומר נזרת חמש.

לדעת רבי ישמעאל בנו של ריב"ב, נחלקו בית שמאי ובית הלל בדיון זה, שבית שמאי אומרים, כיוון שמכחישים זה את זה, אין כאן עדות, ואינו נזיר כלל. ובית הלל אומרים כיוון ששניהם אומרים שנזר שתיים, הרי הוא נזיר שתיים.

ולדעת רבי יוחנן בירושלמי, לדברי הכל הרי הוא נזיר שתיים.

עד אחד אומר נזרת אחת ושתיים, ועד אחד אומר נזרת שלוש ארבע וחמש [וזוהו הנקרא פרט או מונה].

לדעת רב, דברי הכל מכחישים הם זה את זה, ואין כאן עדות ואינו נזיר כלל.

ולדעת רבי יוחנן ובני מערבא, מחלוקת בית שמאי ובית הלל, שדווקא לבית שמאי אין כאן עדות, אבל לבית הלל כיוון ששניהם מודים שנזר לפחות שנים, הרי הוא נזיר שתיים.

סליק פרק מי שאמר קמא

דף כ'

התפסת נזירות באמירה של אחר

אמר האחד "הריני נזיר", הרי זה נזיר, ושמע חבירו ואמר "ואני", גם השני נזיר, שהתפיס דבריו בדברי הראשון.

לדעת ריש לקיש, דווקא אם אמר השני דבריו מיד אחר דברי הראשון, בתוך שיעור זמן הנקרא כדי דיבור, [שהוא זמן אמירת התלמיד לרב "שלום עליך רבי"].

ולדעת רבי יהודה נשיאה, אפילו אם אמר מיד אחרי שיעור זמן זה הוי נזיר.

דף כ"א

התפסת כמה נזירים זה אחר זה

אמרו כמה אנשים זה אחר זה "ואני" "ואני", ספק בגמרא, אם כל אחד מתפיס בראשון, [ואם כן לפי דברי ריש לקיש, רק שלושה תפסו בנזירות אבל הרביעי הפליג דבריו ממי שהתפיס בו, ולפי דברי רבי יהודה נשיאה ארבעה תפסו בנזירות], או שכל אחד מתפיס בקודם לו, [ואם כן אפילו היו מאה, תפסו כולם בנזירות, שכל אחד אמר "ואני" בתוך כדי דיבור לקודם לו].

ומסקנת הגמרא, שכל אחד מתפיס בקודם לו, [ולכן אם הותר אחד מהם, הותרו כל המאחרים לו].

המקבל נזירות באבר אחד

האומר "ידי נזירה" או "רגלי נזירה", לא אמר כלום. "ראשי נזירה" או "כבדי נזירה", הרי זה נזיר. זה הכלל, אבר שהנשמה תלויה בו, [שאי אפשר לחיות בלעדיו], ואמר שיהיה אותו אבר נזיר, הרי הוא עצמו נזיר.

אמר חבירו "הריני נזיר", ואמר הוא "פי כפיו", אף על פי שאין הנשמה תלויה באבר, זה הרי הוא נזיר. משום שכשתלה עצמו בחבירו, כוונתו לומר פי כפיו מין, וכן שערו מלגוזו, וכן ידי ורגלי כידו ורגליו מלהיטמא למתים. [ואף רבי שמעון מודה שאף על פי שלא הזכיר את כל איסורי הנזיר מועיל מדין יד].

הפרת הבעל

ספק בגמרא, אם הבעל המפר, עוקר את נדר אשתו כאילו לא היה מעולם [כהתרת חכם], או שרק גוזזו מכאן ולהבא, אבל עד שעת ההפרה היה קיים.

ונפקא מינה מספק זה. (א) האם יפקע הנדר ממני שהתפיס נדרו באישה קודם

לקבלת העלון בדוא"ל בחינם:
bekitsur1@gmail.com

לע"נ מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת הר"ר יעקב אליהו ושרה שיבלחט"א
לע"נ הר"ר אריה דוד הכהן פינק ז"ל בן הר"ר משה מאיר ז"ל

גיליון ח 56
מסכת נזיר ט"ז – ל'

ההפרה. [שם נעקר הנדר מעיקרו נמצא שלא התפיש בדבר נדר]. (ב) **א"נ האם לוקה** כשעברה על נדרה במזיד קודם ההפרה. [שם נעקר הנדר מעיקרו נמצא שלא עברה על שום נדר]. (ג) **א"נ האם מביאה קורבנות** על מה שנטמאת קודם ההפרה. [שם נעקר הנדר מעיקרו לא תוכל להביא עולה ואשם].

ומסקנת הגמרא בדף כ"ב, **שלדעת חכמים הבעל גוזז את הנדר מכאן ולהבא.** **ולדעת רבי אלעזר הקפר,** **הבעל עוקר את הנדר מעיקרו.**

כמתפיש בנדר גמור, ולא יתבטל בשעה שמפר הבעל לאישה. [וראיה לסברא זו **מבעית רמי בר חמא** המובאת לקמן, כפי שמבוארת בנדריים].

ונחלקו שני לשונות בגמרא, **אם נדחו דברי מר זוטרא או לא.** [ועיין בתוס', שהרבה להקשות על פירוש זה. וביארו דברי מר זוטרא בעניין אחר כמובא לקמן. ולפי זה לא נדחתה ראיית הגמרא על ידי מר זוטרא].

האומר לאשה "הריני כמותך" והפרו לה הנדר

לפירוש הראשון בתוס', דעת רבי שמעון שאף לדעת האומרים, בעל גוזז נדרי אשתו, [ואם כן מי שהתפיש נדרו בנדרי אישה קודם הפרתה, אינם מופרים לו כשמופרים לה, מכל מקום], מודה הוא, שאם התפיש את נדרו **בלשון "הריני כמותך"**, **ניתר נדרו בשעה שמפר הבעל לאשתו**, שכן כוונתו, אם לבסוף תהיה מותרת, לא יחול עלי נדר כלל, [ורבנן מודים בזה לרבי שמעון].

ולפירוש רבינו פרץ, דעת רבי שמעון, שכל האומר "ואני", הרי הוא כאומר "הריני כמותך", ובזה חולק הוא על רבנן.

התפסה בדבר שתחילתו נדר וסופו אסור

כלל בידינו, שהמתפיש את נדרו בדבר שאסור משום נדר, חל נדרו.

ובשר זבחי שלמים עד שעת זריקת דמים, אסור משום נדר, ולאחר מכן מותר, [אלא שיש בו כמה איסורים שאי אפשר להתפיש בהם את נדרו, שאסור לאוכלו חוץ לזמנו וחוף לירושלים, ובטומאה].

ורמי בר חמא נסתפק, בדינו של האומר על ככר שלפניו "הרי עלי כבשר זבחי שלמים", **האם כוונתו לבשר שלמים קודם זריקת דמים וחל הנדר, או לבשר שלמים אחר זריקה,** כמו זה שלפניו ולא חל הנדר.

ובמסכת נדרים מבואר ספק זה, כשהיה לפניו בשר זבחי שלמים אחרי זריקת דמים. והספק הוא, האם כוונת הנדר להתפיש בקדושת בשר זבחי שלמים, כמו שהיה זה עד זריקת הדמים, או שכוונתו להתפיש במה שהוא עכשיו. [ולפי הפירוש הראשון בתוס' כן מתבארים דבריו גם בסוגיה זו].

ולפי הפירוש השני בתוס' מפרשים כאן את הספק באופן אחר. שלא היה מונח לפניו זבחי שלמים כלל, ורק אמר לשון זה, "ככר זה עלי כבשר זבחי שלמים קודם זריקה", והספק הוא, האם כוונת הנדר שיהיה אסור רק זמן מועט, כמשך הזמן שנאסר בשר זבחי שלמים משעת השחיטה עד שעת הזריקה, או שכוונתו שיהיה אסור לעולם כמו שאסור בשר זבחי שלמים קודם זריקה.

ולפירוש זה, בא מר זוטרא לפשוט את הספק מהמבואר בסוגיה, שהמתפיש בנדרי אישה קודם שהפר לה בעלה, אינו מותר עמה כשיפר לה בעלה, משמע שדעת המתפיש להיות לעולם, כאיסור שיש על האישה עד שעת ההפרה, ואין כוונתו להיות אסור רק כזמן שתהיה אסורה עד שיפר לה בעלה.

וללשון אחד בגמרא נדחו דבריו, כי לענין שלמים יש יותר סברא שיבואו להתפיש בבשר שאחרי הזריקה. כי גם אחרי הזריקה עדיין יש בה כמה איסורים, ויש טועים שאפשר להתפיש בהם, מה שאין כן באישה אחרי שהפר

המתפיש נזירותו בניירות אשתו

אישה שאמרה "הריני נזירה", **ושמע בעלה ואמר "ואני",** אינו יכול להפר.

למאן דאמר בעל עוקר נדרי אשתו, הטעם שאינו יכול להפר, משום שעל ידי שעוקר את נדרה, ממילא עוקר אף את נדרו, [שהרי התפיש נדרו בנדרה], **ואסור לאדם להתיר את נדרי עצמו.** וכי אינו אלא בגמרא על ידי שמפר נדרי אשתו, והטעם שאינו יכול להפר, משום **שכשאמר "ואני" משמע שרוצה בקיום נדרה,** [שם לא כן לא יוכל להתפיש בו], ומכיוון שקיים לה את נדרה שוב אינו יכול להפר, [אלא אם כן ישאל על ההקמה בו ביום].

ולמאן דאמר בעל גוזז נדרי אשתו, הטעם שאינו יכול להפר, משום שכשאמר "ואני", [אף על פי שיכול להתפיש בה גם כשמפר לה, כי לא נעקר נדרה מעיקרו, מכל מקום], **נחשב כאילו קיים לה את נדרה.**

דף כ"ב

האישה שנדרה בנזיר ונטמאת כו'. עניין זה נתבאר לעיל בדף י"ט.

מסקנת הגמרא בענין הפרת הבעל

מסקנת הגמרא שבעל גוזז נדרי אשתו שכן שנינו בברייתא, האישה שנדרה בנזיר, ושמעה חברתה ואמרה "ואני", ובא בעלה של ראשונה והפר לה, הראשונה מותרת וחברתה אסורה. מכאן **שבעל גוזז נדרי אשתו ולא עוקר אותם,** ולכן זו שהתפיסה בניירותה קודם ההפרה, לא הותרה עמה בשעת הפרתה. [והברייתא הקודמת, שמשמע ממנה שבעל עוקר נדרי אשתו, רבי אלעזר הקפר אמרה, ודעת יחיד היא].

ולפירוש הראשון בתוס', מר זוטרא בריה דרב מרי רצה לדחות ראייה זו, ולומר שאף לדעת האומרים שבעל עוקר נדרי אשתו, אין המתפיש בנדרי אישה ניתר בשעה שמופרים על ידי בעלה, [ולא כמו שסברנו בתחילת הסוגיה], כי אין הפרת בעל דומה להתרת חכם, שהחכם מוצא פתח וחרטה, ועושה את הנדר לטעות מעיקרו, ולכן מי שהתפיש נדרו בנדר שהתירו חכם, כאילו לא התפיש בכלום, שהרי אחרי ההתרה התברר שהכל טעות, ולא היה נדר כלל. אבל בעל עוקר את הנדר בלא שום טעם, אלא שגזרת הכתוב שיתבטל אף על פי שהסברא אומרת שיהיה קיים, ולכן אפשר שהמתפיש בנדר כזה יחשב

לה בעלה, שמותרת היא לגמרי, ואין טועים בזה.

מכות דאורייתא ומכת מרדות

ההבדל בין מכות דאורייתא למכת מרדות מדרבנן [מבואר בתוספתא מכות, בעניין כהן שיצא להיטמא בארץ העמים, שטומאתה מדרבנן, ולוקה מכת מרדות], שמכות דאורייתא ארבעים יכנו לא יוסיף, ומכת מרדות בלא מניין, מכין אותו עד שתצא נפשו, או עד שיקבל על עצמו לקיים.

וכתבו התוס', שאפשר ששיעור זה נאמר רק במקום שמוטל עליו לקיים מצווה ואינו רוצה, [ככהן שצריך להיכנס לארץ מחמת טומאת ארץ העמים], שעל ידי המכות יקיים, אבל כשמכין אותו מכת מרדות על מה שכבר עבר, אין להחמיר עליו יותר ממכות דאורייתא.

"אשה הפרם וה' יסלח לה"

מכאן למי שהתכוון לחטוא, אף שעלה בידו היתר, צריך לסליחה וכפרה, כאישה שהפר לה בעלה, והיא לא ידעה, ועברה על נדרה.

"ולא ידע ואשם ונשא עוונו"

מכאן למי שעבר על ספק איסור בשוגג, שצריך לסליחה וכפרה.

רבי עקיבא מעמיד את הכתוב הזה, במי שהיה סבור שלפניו דבר היתר, ואכלו, והתברר שהיה ספק איסור. ואיסי בן יהודה מעמיד את הכתוב הזה במי שהיו לפניו שני דברים, אחד אסור ואחד מותר, והיה סבור שאכל את ההיתר, ואחר כך התעורר הספק מה אכל. [כך משמע מתחילה מהגמרא ומדברי התוס' שכתבו שנחלקו רבי עקיבא ואיסי אם בענין חתיכה אחת משתי חתיכות. אולם מהמשך דברי הגמרא שעושה ג' צריכותות משמע שדברי איסי נלמדים מפסוק אחר וצ"ע].

יש שני ענייני אכילות גסות

א. שנפשו קצה באכילה מרוב שובעו, ואינה נחשבת לאכילה, ועליה אמרו שפטור ביום כיפור, [והוא הדין שאינו יוצא בה ידי חובתו בפסח].

ב. שאין נפשו קצה באכילה, אלא שאינו רעב לאכול לתאבון, ובזו אמרו שיוצא בה ידי חובתו בפסח, ורק אינו מן המובחר, [והוא הדין שחייב עליה ביום כיפור].

"כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם"

לדברי רבי יוחנן, כגון שני בני אדם שצלו פסח, זה אכלו לשם מצווה, וזה אכלו לשם אכילה גסה.

לדברי ריש לקיש, כגון שני בני אדם שהיו נשותיהם ואחיותיהם עמם, זה נדמנה לו אשתו, וזה אחותו.

ויש אומרים, כגון לוט ושתי בנותיו, הן התכוונו למצווה, והוא לעבירה.

"עקב"

לשון "עקב" יש לו שתי משמעויות. (א) סוף הדבר, כמו שנאמר, "וְיָאָתָה תְּשׁוּפְנוּ עֲקֵב" (בראשית ג' ט"ו). (ב) תחילת הדבר, כמו שנאמר, "עֲקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבִרְהָם בְּקִלְיָ" (בראשית כ"ו ה').

"הריני בעקבך"

אישה שנדרה בנזיר, ושמעה חברתה, ואמרה "הריני בעקבך", ספק בגמרא אם כוונתה לסוף הדבר, ואם הפר בעלה של ראשונה, הותרה גם השנייה, כאומרת "הריני כמותך", או שכוונתה לתחילת הדבר, ואינה מותרת עם הראשונה, כאומרת "ואני". ולא נפשט הספק.

האומר לאשתו "הריני נזיר ואת"

לדעת רב יהודה, "ואת" לשון תנאי הוא, כאילו אמר "הריני נזיר אם גם את תהיי נזירה", ולפיכך אם אמרה "אמן" קבלה עליה שתהא נזירה, ושניהם נזירים, ואם לאו, שניהם מותרים.

ובאופן הזה שאמרה אמן, למאן דאמר בעל גוזז נדרי אשתו, יכול הוא להפר את שלה, [ואין אמירת "ואת" נחשבת לקיום הנדר, כי אמר זאת לפני שנדרה], והיא מותרת ושלו קיים. אבל למאן דאמר בעל עוקר נדרי אשתו, אם יפר לה את נדרה, ממילא יותר גם נדרו, שהרי תלה נדרו בנדרה, ואסור לו לעשות כן, שנאמר "ולא יחל דברו".

ולדעת אביי, יש שאומרים "ואת" בלשון תנאי, ואז מתקיימים דברי רב יהודה. [ועיין בתוס' שיתכן שגרסו בדברי אביי, שרק אם אמר בפירוש "אם את" הוי תנאי]. ויש שאומרים "ואת" בלשון שאלה, כלומר אני ודאי נזיר, ואת מה תרצי להיות, ובאופן זה הוא ודאי נזיר, והיא נזירה רק אם אמרה אמן. ומכל מקום, אף למאן דאמר בעל עוקר נדרי אשתו, מותר לו להפר לה, כי הוא לא יותר בהפרתה.

דף כ"ג

הפר לה בעלה ולא ידעה ועברה על נדרה

מי שהפר לה בעלה את נדרה, ועברה עליו במזיד, בלא שתדע שהוא מופר.

- לדעת חכמים, היא פטורה לגמרי מכל מלקות.

- ולדעת רבי יהודה, היא לוקה מכת מרדות מדרבנן.

שלוש דרגות בעוסקים בתורה ובמצוות.

א. על מנת לקפח אחרים, וזה טוב לו שלא נברא.

ב. על מנת להתגדל ולקנות לו שם, [ואפילו יש עם זה קיפוח אחרים, אם כוונתו משום שהוא רוצה להתגדל], ראוי לעשות כן, כי בסופו יבוא לעשות לשמה.

ג. והמעלה העליונה היא העושה לשמה.

עבירה לשמה

עבירה לשמה שאין בה הנאה, גדולה כמצווה שלא לשמה.

טובת רשעים

כל טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים.

שכר של שיחה נאה

אין הקב"ה מקפח אפילו שכר של שיחה נאה.

דף כ"ד

אשה שמחויבת בקרבן

[כגון על לידה וזיבה או חטא]

לדעת רבי יהודה, אשה שמחויבת בקרבן, בעלה משועבד לה בתנאי כתובה, ומקריבה קורבנות אלו מנכסיו, [ובקרבן עולה ויורד מביאה כפי מידת עושרו אף על פי שאין לה משלה כלום]. ומכל מקום, רק למה שהיא מחויבת הוא משועבד לה, ולכן אם נדרה בניזיר, והפרישה מנכסיו לקורבנות נזירותה, והפר לה בעלה את נזירותה, יצאו הבהמות לחולין, כי התברר שלא היו משועבדים לה כלל.

ולדעת חכמים אין בעלה משועבד לה, וברצונו תלוי הדבר, אם ייתן לה מנכסיו לקורבנותיה או לא. ולפי זה, מה ששנינו, שאשה שנדרה בניזיר והפרישה מבהמות בעלה לנזירותה, מדובר שנתן לה בפירוש רשות ליטול כשתצטרך.

אופנים שהבעל אינו זוכה במה שקנתה אשתו

א. כשקמצה מעיסתה.

יש מפרשים זאת דווקא כשאינו זן אותה [בהסכמתה], כי אין מעשה ידי אשה לבעלה אלא תמורת המזונות שהוא זן אותה, וכשאינו זן אותה, והיא זנה את עצמה, הנותר ממזונותיה שלה, [אבל אישה שנתת לה מזונות, שנתן לה בעלה, שייכים הם לבעלה].

ויש מפרשים זאת אפילו כשבעלה זן אותה, כי לא אמרו שהנותר מן המזונות שייך לבעל, אלא כשאכלה כראוי לה, אבל כשקמצה מתוך פיה, ואכלה פחות מן הראוי לה, כל הנותר שראוי לה שייך לה.

יש עוד שלושה נזירים שכך דין קורבנותיהם

א. מי שהדיר את בנו בניזיר, והפריש את קורבנותיו, ואחר כך מיחה או שמיוחהו קרובים.

ב. נזיר שהפריש את קורבנותיו ומת.

ג. נזיר שאבדו בהמות שהפריש, והקריב אחרים תחתיהם, ואחר כך נמצאו הראשונים.

ויש עוד שלמי נזיר שדינם כן, ולא נמנו עם הראשונים, כי לא נעשו כמצוותן:

א. שלמי נזיר ששחטן שלא לשמן.

ב. שהביא כבש בין שנה ולא איל בין שתי שנים.

המפריש מעות לנזירותו [סתם]

אסור ליהנות מהם [מדרבנן, אי"נ אפשר שמדאורייתא אסורים בהנאה]. אבל אין בהן מעילה, מפני שאם ירצה יביא בכלן שלמים, [וחטאת ועולה יביא ממון אחר], ובשלמים אין מעילה.

הפריש מעות לקרבנות נזירות ומת

אם היו מעות סתומים, שלא פירש מתחילה ממה יביא עולה וממה יביא

מותר חטאת, ולא הבא מכלל עשה עשה. [ומהתוס' משמע שרבי עקיבא אינו חולק על זה].

ולענין מותר אשם, (א) לפי הגירסא שלפנינו, הלכתא גמירי לה שאינו קרב, אלא ירעה עד שיסתאב, ויביא בדמיו עולה. ואם עבר, והקריב אותו עצמו לשם עולה, קודם שמסרו לרועה, פסול, שנאמר "אשם הוא" בהווייתו היא עד שיימסר לרועה, אבל הקריבו לשם עולה אחרי שמסרו לרועה כשר. (ב) **ולגרסת רבנו תם הלכתא גמירי לה, שיקרב הוא עצמו לשם עולה,** [אלא שנחלקו בגמרא בפסחים, אם צריך לעקור ממנו שם אשם לפני שיקרבנו, ולומר שהוא עולה, או שאף בסתם כשר לעולה, ושניהם למדו זאת מהפסוק "אשם הוא", יש מי שאומר בהווייתו היא עד שיעקר שמו ממנו, ויש מי שאומר בהווייתו האחרונה שהוא עולה הוא כבר בתחילה, וכשר בסתם לעולה], **וחכמים גזרו שלא יקרב בעצמו לעולה,** [שמא יקריבו לעולה גם לפני שנעשה מותר אשם], ותקנו שירעה עד שיסתאב, ויביא בדמיו עולה.

דף כ"ו

המחוייב כמה קרבנות והפריש מעות לחיובו

מי שהיה מחוייב כמה קרבנות, [כגון נזיר, שמביא חטאת עולה ושלמים, או אדם שחטא והתחייב בחטאת, וגם נדר להביא עולה], **והפריש מעות לקרבנותיו.**

יש מפרשים, שאם אמר על המעות "הרי אלו לחובתי" [והוא הדין לנזיר, שאמר "הרי אלו לקרבנות נזירותי"], כל הקרבנות מעורבים במעות, **ולא יוכל לקנות בכל המעות קרבן אחד.** אבל נזיר שאמר "הרי אלו לנזירותי", [ומצורע שאמר "הרי אלו לצרעתי"], אפילו למקצת מקרבנות הנזיר [והמצורע] משמע, **ויכול להביא בכל המעות קרבן אחד.**

ויש מפרשים, שאם כל הקרבנות באים ממקום אחד, כגון קרבנות נזיר [ומצורע], **יכול הוא להביא מכל המעות קרבן אחד,** כי נתקיימו בזה דבריו, [כשאמר לחובתי הנזירות היא חובתו והביא ממנון זה עליה, וכן כשאמר לנזירותי], **אבל כשהקרבנות באים משני מקומות,** כגון חטאת על שאכל חלב, ועולה נדבה, **אם יביא בכל הממון קרבן אחד, לא נתקיימו דבריו,** כי הביא רק על חלק מן חובותיו.

מעוֹת סתומים יפלו לנדבה

נתבאר לעיל, שהלכה היא בנזיר, שמותר מעות סתומים יפלו לנדבה, אף על פי שדמי חטאת מעורבין בהן, ומבואר שלא דווקא בנזיר נאמרה ההלכה, אלא **בכל מעות סתומים שבאים על עניין אחד,** כגון מעות מצורע וזבה ויולדת, ורק מעות סתומים שבאו על שני עניינים, כגון דמים של חטאת שעל חטאו ועולה של נדרו, לא נאמרה בהן ההלכה שיפלו לנדבה.

ללשון ראשון, מעות סתומים שנופלים לנדבה מההלכה, הם דווקא כשהפרישן בלא להזכיר שמעורב בהן חטאת, אבל אם הזכיר שם חטאת, אפילו על ידי עירוב, [כגון הרי אלו לחטאת ועולתי ושלמי], **לא נאמרה ההלכה,** וילכו כל המעות

חטאת וממה יביא שלמים, אלא הפריש מעות לצורך כך קרבנות נזירות בסתם, **יביאו מהם עולות** נדבה של ציבור.

ואם היו מעות מפורשים, שפירש מאלו אביא עולה ומאלו חטאת ומאלו שלמים, **יעשו בהם מה שפורש בהם,** דמי חטאת ילכו לים המלח, [כחטאת שהולכת למיתה], מדמי עולה יביאו עולה, ומדמי שלמים יביאו שלמים.

וכן דין אשה שנדרה בנזיר, והפרישה מעות, ואחר כך הפר לה בעלה.

דף כ"ה

ולפירוש אחד בתוס', נזיר שהפריש מעות, ואמר "הרי הן לנזירותי", סברא פשוטה היא, שיכול להביא מכל המעות אפילו בהמה אחת, [ואת השאר יביא מממון אחר], ולכן כשמת, אפשר להביא בכל המעות עולות נדבת ציבור, כי כל המעות ראויות לעולה. אבל אמר "הרי הן לקרבנות נזירותי", **כוונת דבריו שיביא את כל שלוש הקרבנות מממון זה, ומסברא כשמת אין כולו ראוי לעולה.**

ולפירוש שני בתוס', אפילו כשאמר "הרי הן לנזירותי", אין כל המעות ראויות לקרבן אחד אלא בחייו, כי הוא יכול לשנותן למה שירצה, אבל כל זמן שלא אמר כלום, עומדות המעות לכל קרבנות הנזירות, ולפיכך **אם מת ולא פירש כלום בחייו, אין סברא שיוכלו להביא מכל המעות רק עולה.**

ומכל מקום, אף על פי שאין סברא, שיוכלו להביא בכל המעות עולה בלבד, מפני דמי חטאת ואשם המעורבים בהן, **הדין הוא שאם מת יפלו כל המעות לעולות נדבה.** [ולקמן יתבאר בעזה"י, שלא בכל אופן נאמר דין זה, רק במעות סתומים כפי הדעות המובאות בדף כ"ו, ורק כשדמי החטאת מעורבים בהם]. **לדעת רבי יוחנן הלכה למשה מסיני היא,** שמעות סתומים, שמעורב בהם חטאת, יפלו כולן לנדבה. **ולדעת ריש לקיש, אנו לומדים זאת מן הפסוק, "לכל נדריהם ולכל נדבותם",** כלומר, **מותר נדר יהיה לנדבה,** וכל קרבנות נזיר על ידי נדר הם באים, וסברא שבמעות נזירות יתקיים הפסוק, כי אם נותרו לו מעות של שאר קרבנות, יוכל לעשות בהן כדין, ומכל מקום דווקא במעות סתומים של נזירות הדין כן, כי אם הם מפורשים, דמי חטאת דינם כמותר חטאת, שהולכת למיתה.

מותר קרבנות

כל שאינו גוף הקורבן, כפי שהוקדש מתחילה, **קרוי מותר הקרבן.** כגון ולד הקרבן, ותמורתו, ומעות שהפריש לקרבן ונתרו מקצתן [כי הוול], ושהפריש מעות או קרבן ומת.

מותר עולה ושלמים קרב למזבח, כדין עולה ושלמים עצמם, שנאמר "רק קדשיך אשר יהיו לך ונדרך ... תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' ועשית", [והפסוק מדבר במותרות, שהרי עולה ושלמים עצמם כבר מפורשים בפרשת ויקרא].

מותר חטאת הלכתא גמירי לה שאינו קרב, אלא מונע ממנו מזון עד שמת, ואת המעות מוליך לים המלח. ולדעת רבי ישמעאל, **אם עבר והקריב, עובר בעשה,** שנאמר "רק קדשיך", כלומר דווקא מותר עולה ושלמים יקרב, ולא

לים המלח, מפני דמי חטאת המעורבים בהן.

וללשון שני, אפילו לא הזכיר את החטאת בפירוש, אלא ברמז, כגון שאמר הרי המעות לחובתי, (וחובה משמע יותר חטאת, שהיא אינה נדבה בשום מקום), הרי זה כאילו הזכירה בפירוש, וילכו המעות לים המלח.

מעוֹת סְתוּמִים נּוֹפְלִים לְנִדְבָה כְּשֶׁחֲטָאת מְעוֹרֶבֶת בָּהֶן

מעוֹת סְתוּמִים נּוֹפְלִים לְנִדְבָה רק כשדמי חטאת מעורבים בהם, אבל הפריש את החטאת לעצמה, אין מעוֹת סְתוּמִים של שאר הקרבנות נופלים לנדבה.

לדעת רבי יוחנן, משום שכך נאמרה ההלכה של מעוֹת סְתוּמִים.

ולדעת ריש לקיש, סברא היא, שהפסוק המלמד שמוֹת נדר ייפול לנדבה, מדבר בדמים שיש בהם חטאת, כי מצאנו במקום אחר שדרש יהודע הכהן שמוֹת חטאת בא לנדבה.

הפריש מפורשים ואחר כך סתומים

הפריש מעוֹת לאחד מקרבנות הנזירות, או קנה אחד מקרבנות הנזירות, (כלומר או חטאת או עולה או שלמים), והפריש מעוֹת אחרים, ואמר "הרי הן לנזירות", יכול להביא מהמעוֹת האחרונות מה שירצה, [או את שתי הקרבנות הנותרות, או את אחד מהם], אבל אמר, "הרי הן לשאר נזירות", דינו כאומר "לקרבנות נזירות", וצריך להביא מהמעוֹת האחרונות את שני הקרבנות הנותרים.

בחטאת ועולה יש דין מעילה ובשלמים לא

מעוֹת שמעורב בהן עולה ושלמים, או חטאת ושלמים, אם השתמש ברובן מעל, כי השתמש בדמי עולה או בדמי חטאת שבהן.

אבל השתמש במיעוטן לא מעל, ואף כשמעורב בהן חטאת ושלמים, וסופן ליפול לנדבה, שיש בה מעילה, לא מעל, משום שלא פוקע ממנו שם שלמים עד שעת ההקרבה לשם נדבת ציבור.

אמר רב הונא אמר רב

לא שנו אלא מעוֹת אבל בהמה [תמימה] הרי היא כמפורשת

יש מפרשים את דבריו, שאם הפריש בהמות הראויות לנזירותו, [כבש, כבשה, ואיל], אף על פי שלא קרא עליהם שם חטאת עולה ושלמים, כל אחד קרב כדינו, כאילו פירש כן, שהרי הכבשה ראויה רק לחטאת, והכבש לאשם, והאיל לשלמים.

ויש מפרשים את דבריו, שאם הפריש בהמות, שאינן ראויות לנזירותו, אלא לקרבנות אחרים, [שהדין הוא שממתין להם עד שייפול בהם מום, ופודה ולוקח בהם את הבהמות שצריך להקריב], אף על פי שדומות הן למעוֹת סְתוּמִים, דינם כסתומים שהזכיר עליהם שם חטאת, וילכו לים המלח.

שכל דבר שאין ראוי לקנות בו מיד, יש חשש שבמשך הזמן ששוהה, עד שיהיה ראוי לקנות בו, יזכיר עליו שם חטאת, ולא יהיה ראוי עוד לנדבה, ולכן גזרו שיהיה דינו כאילו כבר הזכיר עליו שם חטאת. אבל דבר שראוי מיד לקנות בו, אין לחוש שיפרש לפני שיקנה, שהרי יכול לקנות בפועל, ולמה לו לפרש סתם.

א"נ לא משום גזירה אין להם דין סתומים, אלא משום שכך נאמרה ההלכה דווקא במעוֹת [ושאר שווה כסף] שראויים לקנות בהם מיד, ולא בדבר שאינו ראוי אלא אחר זמן.

ועל פי זה יהיו הדינים הבאים:

א. בהמות בעלי מומין, שראויות לפדיון מיד, דינן כמעוֹת.

ב. בהמות ושאר בע"ח שאינם ראויים לשום קרבן [אפילו תמימים], לא חלה עליהם קדושת הגוף, וראויים לפדיון מיד, ולכן דינן כמעוֹת.

ג. בהמות תמימות הראויות לקרבן אחר, שאין נפדות בלא מום, ואינן ראויים מיד, אין דינן כמעוֹת.

ד. נסכא [=חתיכת כסף], יש אומרים שרגילים להשהותו, עד שמוצאים לוקח טוב, ולכן אין דינו כמעוֹת. ויש אומרים שרגילים למכור מיד, ודינו כמעוֹת.

ה. סואר של קורות, שרגילים להשהותו עד שמוכרים, אין דינו כמעוֹת.

והנה על האומרים, שכל דבר שאין ראוי לקנות בו מיד, אין לו דין מעוֹת סְתוּמִים, הקשה רב שימי בר אשי מדברי רב חסדא, שאמר אין הקנין מתפרשות, [איזו לעולה ואיזו לחטאת], אלא, או בלקיחת הבעלים, או בעשיית הכהן, [שנאמר "ולקח" ונאמר "ועשה"].

לפי המפרשים, שדבר שיש בו שיהיו אין לו דין מעוֹת סְתוּמִים, גזירה שמא יפרש את החטאת במשך הזמן ששוהה, הקושיא היא, שלפי זה הוא היה לנו לגזור שמי שהפריש קן ומת, לא יוכל הכהן לעשותו, שמא פירש מה לחטאת, וכן אם לא מת, ונתנו לכהן לעשותו, לא יוכל הכהן לעשותו, עד שישאל ממנו, שמא פירש מה לחטאת, ומדברי רב חסדא משמע, שאם מת, דין סְתוּמִים יש להם, שיפלו לנדבה, וכשלא מת ונתנו לכהן, יעשה הכהן מה שירצה, ואינו צריך לשאול ממנו אם פירש איזו לחטאת, כיוון שלא פירש בשעה שלקח את הקן (תוס'). ויש אומרים שכך הקושיא, איך יתכן שיש לחוש, שמא יפרש במשך הזמן ששוהה, הלא מדברי רב חסדא מוכח, שאי אפשר לפרש, אלא או בשעת לקיחה, או בשעת עשייה (הר"מ).

ולפי המפרשים שדבר שיש בו שיהיו אין לו דין סְתוּמִים, משום שלא נאמרה ההלכה אלא במה שדומה למעוֹת, הקושיא היא, שמדברי רב חסדא מוכח, שקינים שלא פירשו אותם הבעלים, יש להם דין סְתוּמִים, [שאמר לשון "אין מתפרשות" אלא או בלקיחה או בעשייה], וקינים אינם דומים למעוֹת.

ומתוך קושיא זו מוכיח רב שימי, שכל דבר שלא פירש בו את הקרבנות, יש לו דין מעוֹת סְתוּמִים אף על פי שאינו ראוי מיד אלא אחרי שהייה. [ורק בבהמה תמימה אמר רב שאין לה דין מעוֹת סְתוּמִים, או שלא אמר רב דבר זה מעולם, כי רב דיבר בבהמות שראויות לקרבנות נזיר, וכמו שהבין הפירוש הראשון אף מתחילה].

חלב.

יש מפרשים, דווקא כשאכל חלב ולא אכל דם, שאינו חייב חטאת אלא על אכילת חלב,
ולכן אי אפשר לעקרו לשם חטאת דם ולפסלו, אבל כשאכל גם דם נעקר הקרבן משם
חלב, ואף לשם דם אינו כשר.

ויש מפרשים שבכל אופן הוא כשר לשם מה שהופרש, [וכאן לא אמרו אלא שפסול לשם
מה ששינה].

דף כ"ח

עד מתי הבעל מפר נזירות אשתו

א. לדעת רבי מאיר, התגלחת של האשה מגנה אותה על בעלה, ונחשבת
לדברים שבינו לבינה, שבעל מפר לאשתו, [נפאה נוכרית אינה מניחה את דעתו,
משום שיש בה זוהמה], ולכן **עד שעת התגלחת** [שהיא מאוחרת לקרבנות], יכול
להפר לה את נזירותה.

ב. ולדעת חכמים, מפר לה כל זמן שיש לה עינוי נפש מהנזירות, שאסורה
לשתות יין, אבל **כשנזרק עליה הדם מאחד הקרבנות,** [שמביאה בסוף נזירותה],
ומתירה ביין, שוב **אינו מפר,** [ותביא את שאר הקרבנות, ותגלח כנזירה גמורה].
ותגלחת אינה נחשבת לדברים שבינו לבינה, כי אפשר לה לכסות את ראשה
בפאה נוכרית.

ג. ולדעת רבי אליעזר הדין כרבי מאיר, שיכול להפר לה עד שתגלח, אבל לא
משום שהתגלחת נחשבת לדברים שבינו לבינה, כטעמו של רבי מאיר, אלא
משום שהוא סובר שהנזיר אסור ביין עד שיגלח, ואם כן **אף לפי סברת חכמים**
יכול להפר עד שעת התגלחת, כי עד אז הוא עינוי נפש שהבעל מפר.

ד. ולדעת רבי עקיבא, אפילו לא הותרה עוד ביין, אלא **שנשחט עליה החטאת,**
אינו יכול להפר מדרבנן, משום הפסד קדשים, [שאם יפר, תהא החטאת נפסלת
כדין חטאת שמתו בעליה בין שחיטה לזריקה, ויוצאת לבית השריפה]. והסתפקו
התוס', מה הדין אם עבר והפר, האם מופר כדין התורה, או שיש כח ביד
חכמים לעקור את הפרתו [כמו בשב ואל תעשה]. **וכל זה דווקא בקרבן חטאת של**
סוף הנזירות, שאין עליה עוד עינוי נפש, אלא לזמן מועט עד שיזרק הדם, לכן
תקנו שלא יפר משום הפסד קדשים, אבל כשנשחטה החטאת שמביאה על
שנטמאת, יכול להפר, כי יש לה עוד עינוי נפש לזמן מרובה, עד סוף נזירותה
בטהרה, ולא תקנו שמשום הפסד קדשים לא יפר.

נשתנה בשחיטה משמו מותר לזרוק דמו לשם השינוי

כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן לפני זמנו, או לאחר זמנו, ואינם
עומדים עוד לשמן, זורק את הדם לכתחילה שלא לשמן, והבשר יאכל, אחרי
שיקטיר את האמורים ביום או בערב [תלוי אם נדרים ונדבות קרבין ביום טוב].

ואם הייתה שבת, לא יזרוק את הדם מדרבנן, משום שהוא מתקן בכך [את
הקרבן], ואסור לתקן בשבת, ואם זרק, יקטיר את האימורים בערב, ויאכל את
הבשר.

ובגמרא לא בא תירוץ על קושיא זו, ומשמע שהדין עם רב שימי. **אלא שהתוס'**
כתבו ליישב את הקושיא, שבאמת כל שאינו ראוי מיד כמעות, אין לו דין
מעות שתומים, אלא שלא נאמר דין זה אלא בדבר שאינו ראוי להקרבה,
כמעות, אבל עופות, שראויות בעצמם להקריב, אין בו חסרון שאינו ראוי מיד.

קיץ המזבח בעופות

כשהיה המזבח בטל מקרבנות, היו מקריבים עליו עולות נדבה והן קרויות עולות קיץ
המזבח.

לפירוש אחד בתוס', אין קונים עופות לקיץ המזבח ממעות שנפלו לנדבה, אבל מקייצים
את המזבח בעופות שנפלו בעצמם לנדבה.

ולפירוש שני בתוס', יש מחלוקת בין הסוגיות, אם מקייצים את המזבח בעופות.

דף כ"ז

דין מגלח על נזירות אביו יתבאר בעזה"י בדף ל'.

חטאת שיוצא בה ידי חובתו

אין אדם מביא קרבן חטאת על חטא שחטא אלא ממה שהפריש הוא עצמו
לחטאו ולא ממה שיש מאביו ולא ממה שהפריש לבהמה אחרת שכן למדו
חכמים מהכתובים להלן.

"קרבנו" [הראשון], בא ללמד, שאין אדם יוצא בחטאת שהפריש אביו לחטאו,
[על עבירה קלה, והוא צריך לו על עבירה חמורה, או איפכא].

"קרבנו" [השני], בא ללמד, שאין אדם יוצא בחטאת שהפריש אביו על חטאו,
אפילו כשצריך להביא בעצמו חטאת על אותו חטא.

"קרבנו" [השלישי], בא ללמד, שאין אדם מקריב חטאת על חטאו, ממעות
שהפריש אביו להביא חטאת עבור עצמו, אפילו אם שניהם חטאו באותו
חטא. [שכבר למדנו משני הפסוקים הראשונים שאין לחלק בין שחטאו בשווה לחטאו
חטאים שונים].

"קרבנו על חטאתו" [בשעירת יחיד], בא ללמד, שאין אדם מקריב על חטא אחד
קרבן שהפריש על חטא אחר, [ואפילו בשוגג לא יצאו המעות לחולין משום מעילה,
כי בהמה קדושה קדושת הגוף שאין בו מעילה, וגם לא נהנה ממנה שימעל].

"על חטאתו" [בכבשת יחיד, וי"ג מן הפסוק הקודם ותרתי שמע מינה], בא ללמד
שאין אדם מביא קרבן על חטא אחד ממעות שהפריש הוא עצמו להביא קרבן
על חטא אחר, [ודווקא במזיד אבל לקח בהם בהמה לקרבן אחר בשוגג, מעל, ויצאו
המעות מקדושה ראשונה, ויכול להקריב את הבהמה למה שירצה].

הביא חטאת על אכילת חלב ונשחטה על אכילת דם

חטאת הבאה על אכילת חלב, ושחטה לשם חטאת הבאה על אכילת דם כשירה [לחטאת

ומכאן למדו שדבר שאינו עומד עוד לשמו, מותר לכתחילה לזרוק דמו שלא לשמו, [חוץ מחטאת].

והוא הדין בעל שהפר לאשתו את הנזירות בין שחיטה לזריקה, מותר לכתחילה לזרוק את הדם [של עולה ושלמים] שלא לשמן, והבשר יאכל.

ביטל נזירות שהדיר האיש את בנו

בהמשך יתבאר בעזה"י שהאיש מדיר את בנו בנזיר שאומר לו תהא נזיר, וחלה על הבן הנזירות.

אמנם אם מיחה הבן מיד, בין במעשה [=גילוח] ובין בדיבור, ולא התנהג בנזירות כלל, או שמחו קרובים מיד כששמעו, בין במעשה [=גילוח] ובין בדיבור, והוא עוד לא נהג בנזירות, מופרת הנזירות.

ובתוספתא מבואר, שגם כשיביא שתי שערות, [אחרי שיהיה בן י"ג ויום אחד], כיוון שנכנס לרשות עצמו, מתבטלת הנזירות שהזירו אביו.

ואין דין התוספתא מובא במשנתנו, כי אינו דומה לדין מחאה של המשנה, שמחאה מועילה רק לפני שהתחיל להתנהג כנזיר, וגדלות מבטלת אפילו אחרי שכבר התנהג כנזיר.

א"נ אפילו אם גם מחאה מבטלת את הנזירות, אחרי שכבר התנהג כנזיר, לא הובא דין גדלות במשנה, מפני שהוא שנוי במחלוקת [לקמן], אם הגדלות מבטלת את נזירות אביו, או כשיכנס לעונת נדרים.

א"נ לא שנו במשנה אלא דברים שביד אדם לעשותם.

דף כ"ט

נזירות של הבן על ידי אביו

לדעת רבי יוחנן, הלכה היא בנזיר, שכשהאב אומר "יהא בני נזיר", בנו נעשה נזיר גמור מהתורה, ובסוף נזירותו מגלח [ומקייף ראשו], ומקריב את קרבנותיו, ונאכלין כדון קרבנות נזיר. ודווקא אב [ולא אם], ודווקא לבנו [ולא לבתו], ודווקא כשלא הייתה מחאה, ודווקא בנזירות [ולא בנדרים], שכך נאמרה ההלכה למשה בסיני.

ולדעת ריש לקיש משמו של רבי יוסי ברבי חנינא [התנא, וי"א האמורא], משום שחייב אדם לחנך את בנו במצוות, תקנו חז"ל שיאמר אדם לבנו "אמור הריני נזיר", וכשיאמר הבן "הריני נזיר", יהיה נזיר מדרבנן, [וכל שכן שיחנכו למצוות נדרים, שאין בהם ניוול כבנזירות]. אלא מכיוון שזויר המגלח כדינו, מקיף הוא את ראשו, ומביא קרבן חטאת [בין קרבנותיו], ונאכל, ואם נטמא, הכהן מולק עליו חטאת העוף [בין קרבנותיו], ואוכלה, ואם כל אלו אסורים מן התורה למי שאינו נזיר, [או התחייב בהם מהתורה מסיבה אחרת], חכמים לא היו יכולים לתקן נזירות, לכן צריך לומר, שמי שתיקן נזירות לחינוך בנו מדרבנן, סובר

מי מחויב בחינוך הבנים

לפירוש ראשון בתוס', האב ובית דין שווים, שמצווים לחנך את הבן במצוות עשה, ואינם צריכים להפרישו מלאוין.

ולפירוש שני בתוס', האב מצווה לחנך את בנו במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, ובית דין אינם מצווים לא על זה ולא על זה.

עד מתי האב מדיר את בנו בנזיר

לדעת רבי, עד שיהיה הבן גדול, כלומר שיביא שתי שערות, אחרי שיהיה בן י"ג ויום אחד.

ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה, עד שיגיע הבן לעונת נדרים, כלומר מתחילת שנת י"ג, שאז הקטן ברשות עצמו לעניין נדרים.

ונאמרו מספר אופנים בביאור מחלוקתם:

א. אפשר שלדברי הכל, בשנת י"ג רק מדרבנן הקטן ברשות עצמו לעניין נדרים. ונחלקו מניין שהאב מדיר את בנו בנזיר. לדעת רבי, הלכה היא בנזיר שאדם מדיר את בנו מן התורה, ודין התורה דוחה את מה שאמרו חכמים שהקטן ברשות עצמו. ולדעת רבי יוסי, אדם מדיר את בנו בנזיר מדרבנן מדין חינוך, ולא אמרו אלא עד שהקטן נכנס לרשות עצמו.

ב. עוד אפשר, שלדברי הכל, הלכה היא בנזיר, שאדם מדיר את בנו מן התורה. ונחלקו מאיזה דין הקטן ברשות עצמו כשהגיע לעונת נדרים. לדעת רבי, בשנת י"ג רק מדרבנן הקטן ברשות עצמו לעניין נדרים, ולא הפקיעו את ההלכה שהוא ברשות אביו לנזירות. ולדעת רבי יוסי, בשנת י"ג הקטן ברשות עצמו לנדרים מהתורה, ואם כן לא נאמרה ההלכה, שאדם מדיר את בנו בנזיר, אלא עד שיכנס לשנת י"ג.

ג. עוד אפשר, שלדברי הכל, האב מדיר את בנו בנזיר מדרבנן בלבד, מדין חינוך. ולדברי הכל בשנת י"ג רק מדרבנן הקטן ברשות עצמו לעניין נדרים. ונחלקו מה עדיף עונת נדרים או הדרת האב. לדעת רבי, דין חינוך בנו לנזירות עדיף. ולדעת רבי יוסי, אינו עדיף.

הבן מגלח על נזירות אביו

דף ל"י

הלכה היא **בנזיר שכן** מגלח על נזירות אביו, כלומר **מביא קרבנות נזירות על עצמו, ממעות סתומים שהפריש אביו לקרבנות נזירות עבור עצמו**. ודווקא בן אבל בת, אפילו כשהיא יורשת את אביה, אינה מגלחת על נזירות אביה.

לדעת רבי אליעזר ורבי מאיר ורבי יהודה, בין שהיה הבן נזיר כבר בחיי אביו, בין שנדר בנזיר רק אחרי שמת אביו, מגלח הוא על נזירות אביו.

ולדעת רבי יוסי, רק באחת מהאפשרויות הללו. לפי גרסת התוס' נוכח הוא בברייתא לפנינו], דווקא כשנדר בנזיר אחרי מיתת אביו, שהיה הנדר מתחילתו על מנת לגלח על נזירות אביו, אבל אם כבר היה נזיר בחיי אביו, אינו מגלח על מעות נזירות אביו, ויפלו המעות לנדבה. ולגרסאות אחרות נוכח הוא במשנה לפנינו], דווקא כשנדר בנזיר בחיי אביו, אבל נדר אחרי מיתת אביו, כבר נפלו המעות לנדבה, בשעת מיתת אביו, ואינו מגלח עליהם.

הספקות הללו באו בגמרא

א. האם זנים את מה שהבן מגלח על נזירות אביו, כשאר דיני ירושה, ואם היו שני בנים נזירים, חולקים בשווה, ואם אחד מהם בכור, נוטל פי שנים, או שכל הקודם זוכה.

ב. אם נאמר שזנים אותו כשאר דיני ירושה, האם בכל אופן הוא כן, או שכשפריש באמירת "הרי אלו לקרבנות נזירות", כיוון שהזכיר שם קדושה, לא יחלקו אותו היורשים כחולין.

ג. האם נאמרה ההלכה גם כשהאב נזיר עולם, והבן נזיר סתם, או איפכא. יש מפרשים שהספק הוא, האם נאמרה ההלכה רק בנזיר סתם, ואם כן הספק הוא אפילו כששניהם נזירי עולם. ויש מפרשים את הספק, האם נאמרה ההלכה רק כששניהם באותם דיני נזירות, ואם כן כששניהם נזירי עולם, דין פשוט הוא שהבן מגלח.

ד. האם נאמרה ההלכה, גם כשהאב היה צריך לקרבן טומאה, והבן לקרבן טהרה, או איפכא. יש מפרשים את הספק, מעות שהופרשו לקרבן טומאה, האם יכול הבן להקריבם לקרבן טהרה, או להפך. ויש מפרשים, ששניהם היו צריכים מעות אלו לקרבן טהרה, אלא שאחד נטמא במשך ימי נזירותו ונטהר מזה, והשני לא נטמא כלל.

סליק פרק מי שאמר בתרא

הפקעת נזירות שעל ידי האב כשיצא הבן מרשותו

אף על פי שהאב מדיר את בנו בנזיר, אם נמשכה הנזירות עד הזמן, שיצא הבן מרשות אביו לעניין נדרים, ונכנס לרשות עצמו, פוקעת הנזירות שהזירו אביו^א.

ומכל מקום דווקא כשנכנס לרשות עצמו מן התורה, כלומר כשהביא שתי שערות אחרי היותו בן י"ג שנה ויום אחד, אבל נכנס לרשות עצמו מדרבנן, כגון שהגיע לעונת נדרים, נוכח דאמר עונת נדרים מדרבנן היא], אף על פי שלדעת רבי יוסי ברבי יהודה יצא מרשות אביו, ואין האב מדירו עוד בנזירות, הנזירות שהדירו קודם לכן אינה פוקעת.

ובמעשה של רבי חנינא, שהדירו אביו בנזירות, והביאוהו לבדוקו, אם הוא עדיין ברשות אביו, ואמר רבי חנינא שיהיה נזיר בכל אופן, ולא יצטרכו בדיקה. באנו למחלוקת רבי ורבי יוסי ברבי יהודה, מה אמר רבי חנינא כדי שיהיה נזיר ממה נפשך, ומתי יוכל להביא את קרבנות הנזירות.

לדעת רבי יוסי ברבי יהודה, הבן ברשות אביו לנזירות, עד שיגיע לעונת נדרים, לכן כך אמר רבי חנינא, "אם לא באתי לעונת נדרים, הריני נזיר מחמת אבי, ואם באתי לעונת נדרים הריני נזיר מחמת עצמי", וממה נפשך הוא נזיר, וביא את קרבנותיו לאחר שלוש יום. [כי אפילו אם בתחילת הנזירות היה ברשות אביו, ובתוך משך הנזירות הגיע לעונת נדרים, ויצא מרשות אביו, לא פקעה הנזירות הראשונה, כיוון שלא נכנס לרשות עצמו אלא מדרבנן, וכל שכן אם מתחילת הנזירות ועד סופה היה ברשות אחת, שמסיים את הנזירות עד תומה].

ולדעת רבי, הבן ברשות אביו לנזירות, עד שיהיה גדול ממש, [בן י"ג שנה ויום אחד, והביא שתי שערות]. ולכן כך אמר רבי חנינא, "הריני נזיר. אם בשביל אבא, אם בשביל עצמי", והכוונה בדברים אלו, שרצונו להיות נזיר גמור פעם אחת, ואם יהיה נזיר על ידי מה שהדירו אביו די לו, ואם על ידי אביו לא עלה בידו להיות נזיר גמור, יהיה נזיר מחמת עצמו. ומעתה אם כל ימי הנזירות הוא קטן, הרי הוא נזיר נזירות גמורה שלוש יום מחמת אביו, ואינו נזיר מחמת עצמו כלל, וכן אם כל ימי הנזירות הוא גדול, שלא היה נזיר כלל מחמת אביו, הרי הוא נזיר נזירות גמורה שלוש יום מחמת עצמו, אבל אם נעשה גדול בתוך השלושים יום הראשונים, שלא שלמה הנזירות הראשונה שמחמת אביו, כי פקעה כשנעשה גדול [ונכנס לרשות עצמו מן התורה], הרי עליו להיות נזיר גמור שלוש יום מחמת עצמו, ומתחילה נזירות זו משעה שנעשה גדול, וכיוון שאין אנו יודעים מתי נעשה גדול, לא יוכל להביא את קרבנות הנזירות אלא לסוף ששים יום, שמא נעשה גדול בסוף שלוש יום הראשונים. [אמנם אם היה מפרש שמקבל עליו נזירות לתשלום ימי נזירות אביו בלבד, אינו צריך אלא להיות נזיר שלוש יום, וביא את הקרבנות].

^א ויש לעיין, אם גם למאן דאמר הלכה היא בנזיר, והנזירות דאורייתא, או רק למאן דאמר משום תינוד והוי נזירות מדרבנן.

בקי צור

לקבלת העלון בדוא"ל בחינם:
bekitsur1@gmail.com

לע"נ מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת הר"ר יעקב אליהו ושרה שיבלחט"א
לע"נ הר"ר אריה דוד הכהן פינק ז"ל בן הר"ר משה מאיר ז"ל

גיליון ח 56
מסכת נזיר ט"ז – ל"י

מפתח עניינים

פרק שלישי מי שאמר קמא

דף ט"ז

- 1.....
1.....
1.....
1.....

דף י"ז

- 1.....
1.....
1.....
1.....
1.....
1.....

דף י"ח

- 1.....
1.....
2.....

דף י"ט

- 2.....
2.....
2.....
2.....
2.....
2.....
2.....

דף כ'

- 3.....
3.....
3.....

סליק פרק מי שאמר קמא

פרק רביעי מי שאמר בתרא

דף כ'

- 3.....
3.....

דף כ"א

- 3.....
3.....

3..... המקבל נזירות באבר אחד

3..... הפרת הבעל

4..... המתפיס נזירותו בנזירות אשתו

דף כ"ב

4.....

4..... מסקנת הגמרא בענין הפרת הבעל

4..... האומר לאשה "הריני כמותך" והפרו לה הנדר

4..... התפסה בדבר שתחילתו נדור וסופו אסור

5..... "עקב"

5..... "הריני בעקביך"

5..... האומר לאשתו "הריני נזיר ואת"

דף כ"ג

5.....

5..... הפר לה בעלה ולא ידעה ועברה על נדרה

5..... מכות דאורייתא ומכת מרדות

5..... "אשה הפרם וה' יסלח לה"

5..... "ולא ידע ואשם ונשא עווננו"

5..... יש שני ענייני אכילות גסות

5..... "כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם"

6..... שלוש דרגות בעוסקים בתורה ובמצוות

6..... עבירה לשמה

6..... טובת רשעים

6..... שכר של שיחה נאה

דף כ"ד

6.....

6..... אשה שמחויבת בקרבן

6..... אופנים שהבעל אינו זוכה במה שקנתה אשתו

6..... האישה שנדרה בנזיר והפרישה בהמות משלה ואחר כך הפר לה בעלה

6..... יש עוד שלושה נזירים שכך דין קורבנותיהם

6..... המפריש מעות לנזירותו [סתם]

6..... הפריש מעות לקרבנות נזירות ומת

דף כ"ה

7.....

7..... מותר קרבנות

דף כ"ו

7.....

7..... המחויב כמה קרבנות והפריש מעות לחיובו

בקי צור

לקבלת העלון בדוא"ל בחינם:
bekitsur1@gmail.com

לע"נ מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת הר"ר יעקב אליהו ושרה שיבלחט"א
לע"נ הר"ר אריה דוד הכהן פינק ז"ל בן הר"ר משה מאיר ז"ל

גיליון ח 56
מסכת נזיר ט"ז – ל'

9 נשתנה בשחיטה משמו מותר לזרוק דמו לשם השינוי

10 ביטל נזירות שהדיר האיש את בנו

10 **דף כ"ט**

10 נזירות של הבן על ידי אביו

10 מי מחויב בחינוך הבנים

10 עד מתי האב מדיר את בנו בנזיר

11 **דף ל'**

11 הפקעת נזירות שעל ידי האב כשיצא הבן מרשותו

11 הבן מגלה על נזירות אביו

11 הספקות הללו באו בגמרא

סליק פרק מי שאמר בתרא

7 מעות סתומים יפלו לנדבה

8 מעות סתומים נופלים לנדבה כשחטאת מעורבת בהן

8 הפריש מפורשים ואחר כך סתומים

8 בחטאת ועולה יש דין מעילה ובשלמים לא

8 לא שנו אלא מעות אבל בהמה [תמימה] הרי היא כמפורשת

9 קיץ המזבח בעופות

9 **דף כ"ז**

9 חטאת שיוצא בה ידי חובתו

9 הביא חטאת על אכילת חלב ונשחטה על אכילת דם

9 **דף כ"ח**

9 עד מתי הבעל מפר נזירות אשתו